

ขอพระปรมินทรมหาปรชชาติ	ภูมิพลอดุลยเดชเกษตรสยาม
เรื่องพระเดชพระคุณดำรงดั่งองค์ราม	เสวยสุขทุกยามพระยศไกร
ขององค์สมเด็จพระราชินี	เจริญศรีเจริญชนมวิมลใส
คู่พระบอญจอมรัฐกษัตริย์ไทย	ดั่งแบไขคู่สุริย์นรินทร์
ขององค์พระราชโอรส	จงปรากฏพระเกียรติสโมสร
ขวัญชีวาประชาชนนิก	อดิศรมพันชญาชัย

พระรพทั้งหมคโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
 ๒๕๕๘
 ทงนเป็นพระมหากษัตริย์คุณดินเกล้าฉนกระบหม่อม

ลกระหม่อม

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ วันนครมฟ้าครมฝน
 ตั้งแต่เช้า ฝนไม่ได้ตกมานาน พวกชาวไร่ชาวนาเห็นเค้าฝน
 ต่างก็พากันชื่นชมยินดี เพราะตั้งแต่เขาพรชมาไม่ค่อยจะ
 มีฝนเลย แห้งแล้งทวไปเกือบทุกตำบลในประเทศศัน ชาวบ้าน
 พากันสนใจในเรื่องฝน เมื่อไรจะตกสักทีจะได้ชุ่มชื้นกันบ้าง
 วันนั้นตรงกับวันจันทร์ ราวๆ ๘ นาฬิกาเศษได้ยินเสียงลือกันว่า
 ส้มเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีจะประสูติ เพราะประชวร
 พระครรภ์แล้ว ที่พระทงนมพรัดถานพระราชวังดุสิตอันเป็น

ที่ประทับ มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย และพอสายเช้าก็มีผู้คน
 เข้าออกกันมากเข้า ราชดักขีททรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 แต่งตั้งไว้ก็ไปประชุมทำหน้าทพร้อมกัน คณะนายแพทย์ก็รอ
 อยู่อย่างพร้อมเพรียง ข้าฉนลออกมาถึงอาณาประชาราษฎร
 และเพราะเหตุที่ปากคนยาคว่าปากกา ข้าฉนลออกมาก็จึง
 เป็นว่า ส้มเด็จพระนางเจ้าฯ ประสูติพระราชโอรสแล้ว
 ที่ลือกันเช่นนั้นก็เพราะมคิมหาชนชาวไทยมุ่งหมายอยากจะให้ทรงมี
 พระราชโอรส พระราชกุมารเป็นยอดปรารถนาของชาวไทยชาวไทยทั้งหลาย
 ได้รอมมาแต่เดือนเมษายนปีก่อนขณะประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระองค์

๔ ประทีป

ฟ้าชาย

ใหญ่ ณ นครโลซานน์ ประเทศสวิสส์ และก็ได้ออกต่อมาจนถึงวันนี้ กอ
ด้วยความหวังที่จะได้สยามมกุฎราชกุมาร ทอข่าวลือแพร่ออกไป ณ บริเวณ
ลานพระบรมรูปทรงม้าหน้าพระราชวังดุสิตก็แออัดไปด้วยฝูงชน ทหารบก
ลากปืนใหญ่ที่เตรียมไว้ออกมาตั้ง ณ สนามเสื่อป่า ทหารเรือเตรียมเปิดฝักกุ่ม
ปืนเรือที่จอดรอเวลาอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา พร้อมทั้งจะยิงสลุดถวายกันนับได้
พันที่นับข่าวว่าสมเด็จฯ เจ้าฟ้าทีประสูติใหม่เป็นพระราชกุมาร ทั้งทหารบก
ทหารเรือนอนเฝ้าประจำปืนอยู่หลายเวลาแล้ว ชาวประโลมศรียางกักกันเด็ว
กัน ผลัดกันมาประจำที่ พร้อมทั้งจะประโลมได้ทุกขณะ เมื่อตอนเช้าวันนั้น
หน่วยต่าง ๆ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานตามราชประเพณีได้ทันที แตรวงทหารบกก็
ขนกันมา บัฟฟาท์แตรสังข์ก็ครบครัน วิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลก็เริ่ม
บ่าวข่าวเตรียมการประสูติ ผู้คนก็ไหลไปดูหน้าพระลานพระที่นั่งอนันตสมาคม

ไม่ขาดสาย เจ้าหน้าตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ครั้นแล้วก็ต้อง
รอรอกันไป เพราะยังไม่ประสูติ

วิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลได้นัดหมายกับประชาชนในการที่จะแจ้ง
ข่าวการประสูติอย่างละเอียด พร้อมทั้งจะถ่ายทอดเสียงจากภายในพระราชฐาน
ให้ประชาชนได้ทราบ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของชาติไทยที่แจ้งข่าว
การประสูติด้วยวิธีนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงพระประสูติได้เข้า พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในบริเวณอันใกล้ชิด ทรงสนพระราชหฤทัย
ยิ่งกว่าผู้ใดอื่นทั้งสิ้น ทรงเตรียมเครื่องอัดเสียงและถ่ายรูปสำหรับการนี้อย่าง
พร้อมมูล นายแพทย์ได้ตรวจพระอาการและเฝ้าถวายรายงานอยู่ทุกกระษ
ดวงใจทุกๆดวงต่างก็มุ่งอยู่ที่ความประสงก์อันเดียวกัน ก็อยากให้ประสูติเป็น
ราชโอรส ซึ่งจะทรงดำรงตำแหน่งสยามมกุฎราชกุมาร เป็นความมุ่งหมาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอบรมพุทฺธกรรมพร้อมพวกราชวงศ์ด้วยพระองค์เองเสมอ

ทุกคนมีฐานะ ทุกคนอยากจะทำอะไรที่เกี่ยวข้องกับการประสูติครั้งนี้ด้วย ราษฎรที่ปรารถนาจะแสดงความจงรักภักดีก็ประชุมกันอยู่ที่หน้าพระลาน พวกที่มีรถยนต์เป็นพาหนะก็แล่นรถเที่ยวไปเที่ยวมาอยู่บริเวณนั้น เพื่อจะฟังข่าว การประสูติให้ใกล้ชิด เพื่อรอฟังเสียงปืนใหญ่ เพื่อดูให้เห็นชัดว่าทหารจะยิงปืน หรือเพียงแต่จะได้ยินเสียงฆานในประโคมดุริยางค์เท่านั้น

ดวงใจทุกดวงทวนหัวไหวเพราะไม่ทราบแน่ชัดว่าจะเป็นพระราชกุมารหรือ พระราชกุมารี ถ้าเป็นพระราชกุมารีจะเป็นอย่างไร ใจทุก ๆ ดวงเฝ้าคิด สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีเล้าทรงรู้สึกอย่างไร รอกันอยู่ตั้งแต่เช้า จนเที่ยงแล้วก็ยังไม่ประสูติ สมเด็จพระราชชนนีฯ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาและเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ พระญาติพระวงศ์ต่างก็เสด็จไปรอ คอยการประสูติครั้งนี้อย่างทรักหรือ

พอได้ข่าวเช่นนี้นักตองรอกันไปอีกพักหนึ่ง ปืนใหญ่ ๒ ทงบกเรือซึ่งพร้อมที่จะยิงดังก็เอาผ้า ใบบคลุมปิดเก็บเข้าที่ ผังคนที่ยืนออกนั้นก็พากันกระจายไป “ยังไม่ประสูติ ยังไม่ ประสูติ” เสียงบ่นกันพึมพำไปหมด เขาจะเอาอะไรจะเอา ดังใจ และถ้าประสูติออกมาเป็นพระราชธิดาไม่สนใจเขาจะ เป็นอย่างไรต่อไป

พอตกเย็นผู้คนก็มาจับกั้งกันอีก บริเวณเขาดินนวนผู้คนหนาแน่นดู ราวจะวันอาทิตย์ เขามาทำไมกัน มาดูเพื่อให้ใกล้ที่สุดที่จะใกล้ได้ ในวงวังวุ่น กันอีกที่หนึ่ง ตอนนั้นใกล้จะประสูติแน่ วิญญาณเสียงบ่นว่าข้าอันน่า ตื่นเต้นต่อไป และพอใกล้เวลาประสูติเข้าจริง ๆ คนที่รออยู่ที่เตรียมตัวเกือบ ไม่นาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงพระประชวรถึงขั้น ๆ เป็นระยะ ๆ ทุก ๆ ๕ นาที

ที่ทุกดวงใจปรารถนา ในพระที่นั่งพวกข้าหลวงมหาดเล็กวังกันอยู่สับสน ดู พอประทับยังพระที่นั่ง นายแพทย์ผู้ถวายการประสูติก็เข้าประจำที่ สักครู่ก็ประสูติ พระราชกุมาร เวลา ๑๑ นาทีกับ ๕๕ นาที ในนาทีเดียวกันนั่นเอง ฝนที่แล้ง มาตลอดฤดูก็เริ่มโปรยละอองลงมา ดูคล้าย ๆ พากันเห็นเป็นใจกับการประสูติ ครั้งนี้

อารามดีใจสมประสงค์ของดวงใจทุก ๆ ดวง นายแพทย์ผู้ถวายการ ประสูติซึ่งพร้อมที่จะบอกกล่าวแก่ที่ประชุม ณ พระที่นั่งอัมพรสถานว่า “พระ ราชโอรส” หรือ “พระราชธิดา” กล่าวออกมาด้วยเสียงที่ตื่นเต้นกึ่งวานว่า “ผู้ชาย” แล้วเขาก็ขานต่อกันออกมาว่า “ผู้ชาย” แทนที่จะว่า “พระราชโอรส” ฝนโปรยอยู่ตลอดเวลา แตรสังข์ดุริยางค์เริ่มประโคม ทหารบรรเลงเพลง สรรเสริญพระบารมี ปืนใหญ่ทั้งบกและเรือยิงกันอย่างสะเทือนเลื่อนลั่น เสียง ไซโยโห่ร้องก็ดังอยู่สนั่นหัวน้ำไหว สมใจประชาชนแล้ว เรื่อยมาได้พระราช โอรส เราอยากได้สยามมกุฎราชกุมาร เราก็ได้ตั้งใจนึก พระราชาในระบอบ ประชาธิปไตย พระราชาของประชาชน สิ่งใดที่ประชาชนต้องการก็ต้องเป็นไป ตามมติของมหาชน แม้แต่การประสูติของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ต้องตามมติ ของมหาชน ดวงใจทุก ๆ ดวงมีความสุข ดวงใจทุก ๆ ดวงรวมกันอยู่ที่ พระมหาจักรีบรมราชธานี ดวงใจทุก ๆ ดวงพร้อมกันตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้ทุก ๆ พระองค์จงทรงพระเจริญ ขอให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์น้อยของทรง พระเกษมสำราญ

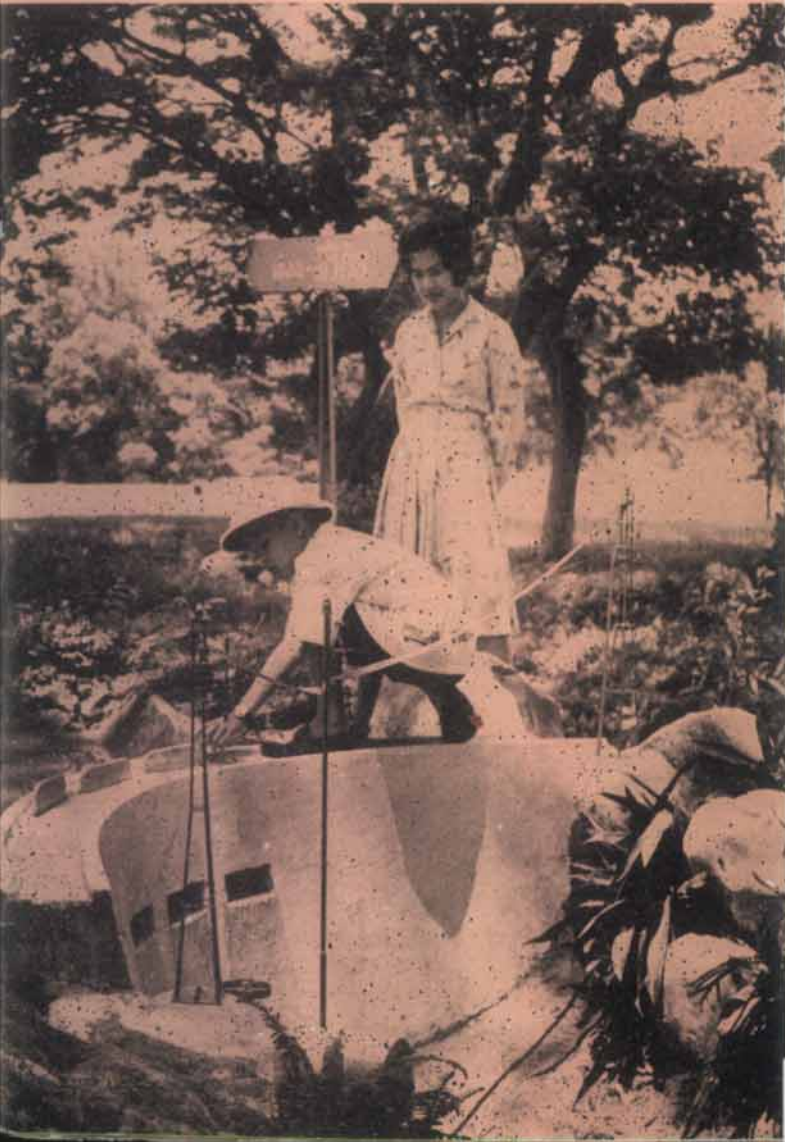
ข่าวการประสูติได้แพร่ไปทั่วประเทศและทั่วโลก ความ ปลื้มปิติมีอยู่ทั่วไป แม้ผู้กระจายข่าวโฆษณาของรัฐบาล ก็ยินดีจนปรากฏความตระตะดังออกมาว่า วันประสูตินั้นเป็น “วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๑” แทนที่จะเป็น ๒๔๘๕

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๘๕ วันนี้เป็นวันสมโภชเดือน

ทูลกระหม่อมฟ้าชายที่ประสูติใหม่ เนื่องด้วยการประสูติเช่นนั้นและการสมโภช เช่นนี้ ไม่สมควรยกย่องหลายสิบปีแล้ว ที่เป็นธรรมเนียมอยู่เมืองจระหวงษ์นั้น มาที่อีกก็จำต้องได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแม้จะทรงได้รับการศึกษาจากต่างประเทศจริง แต่ยังทรงเห็น อยู่เหมือนกันว่าประเพณีบางอย่างที่หมิ่น ผลที่เลวที่มาแต่โบราณอันควรจะ รักษาไว้ก็ยังมี สิ่งใดที่ทรงเห็นว่า เป็นเรื่องล้าสมัย ไม่เหมาะแก่กาลก็โปรดให้ แก้ไขเสียบ้าง ในพระราชพิธีสมโภชเดือนคราวนี้ได้ทรงปรึกษาพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ประธานองคมนตรี ถึงการที่จะแก้ไขราชประเพณี ให้รัดกุมยิ่งขึ้น และเสด็จในกรมพระองค์ก็ได้ด้วยคำปรึกษาให้เป็นไปตาม พระราชประสงค์

พระราชพิธีนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต อันเป็นที่ประทับในปัจจุบัน เจ้าพนักงานได้แต่ง ห้องประชุมชั้นบนเป็นห้องพิธี เวลาเย็นวันที่ ๑๕ พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ มี สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์ รุ่งขึ้นวันที่ ๑๕ นเวลาเช้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี เสด็จออกยังห้องพิธี มีพระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐมนตรี และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างคับคั่ง สถานีวิทยุ กระจายเสียงของรัฐบาลได้รายงานข่าวพระราชพิธีให้ประชาชนได้ทราบทุกระยะ โดยการถ่ายทอดเสียง พอได้เวลา นายแพทย์และพยาบาลประจำพระองค์ ก็เชิญเสด็จทูลกระหม่อมฟ้าชายประทับรถเข็นจากห้องพระบรรทมเข้าสู่ห้องพิธี ท่ามกลางพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์

ทรงสนพระทัยการช่าง การก่อสร้าง

ในท้องประชมมีแท่นพระพุทธรูปตั้งอยู่ทางคั่นตะวันออก พระสงฆ์ อยู่ ณ อาสนะด้านเหนือ พระราชาสนทออยู่ด้านใต้ เบื้องหลังพระราชอาสน์ เป็นที่ประทับของพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน เบื้องขวาของพระราชอาสน์เป็นที่ ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า องคมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ข้าราชการอื่น ๆ เฝ้ากันอยู่ที่ท้องพระโรง กลางห้องพิธีเป็นที่วางพระอุ่ โถงๆ มีเครื่องราชภัณฑ์เตรียมไว้พร้อมเพื่อการพิธี

พอดังพระฤกษ์ พยาบาลก็เชิญเสด็จทูลกระหม่อม ฟ้าชายเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวทรงจรดพระกรรบิดชลีบพระเกล้า ทรงเจิม ทรงผูก ตายพระขวัญ พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา พราหมณ์ ประกอบพิธีดอxygenปลาดเงินทอง มะพร้าวเงินมะพร้าวทองลงในพระขันต์ฉากร ครั้นแล้วพระสงฆ์ถวายคติเรกถวายพระพรดา

พระมหाराชครูได้เริ่มทำพิธีเชิญเสด็จขึ้นพระอุ่ และแก้ล้อมเบ็ด สิวาลย์ไถลาสดตามพิธีของพราหมณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมายัง พระอุ่ ทรงวางราชภัฏที่มีพระแสงเพชรน้อย (มีดปลอกฝั่งเพชร) พระแสงปืน นหรีดมี (เป็นเหล็กโบราณประดับพลอยแก้ว) ทองคำแท่ง (หนักหนึ่งร้อยบาท) เงินแท่ง (หนักยี่สิบห้าบาท) เงินบาท ฯลฯ ลงในพระอุ่ตามราชประเพณี แล้ว พระมหाराชครูก็เชิญเสด็จทูลกระหม่อมฟ้าชายขึ้นพระอุ่ ขณะประทับในพระอุ่ ทูลกระหม่อมฟ้าชายก็ทรงพระกันแสง ซึ่งดังทอที่จะได้ยินกันทั่วไปในห้องพิธี และเมื่อวิद्यุได้กระจายพระสุรเสี้ยงออกไปทั่วพระราชอาณาจักรก็ทำให้ ประชาชนผู้ได้รับฟังพากันพอใจเป็นอันมาก เพราะเป็นครั้งแรกที่ทรงแสดง พระองค์ต่อประชาชน กล้ายๆกับทรงทักทายประชาชน และทรงมีส่วนใน พระราชพิธีนี้อย่างเต็มที่ พอพราหมณ์แก้ล้อมตามพิธีของพราหมณ์ ทูล กระหม่อมฟ้าชายก็บรรทมหลับสบายอยู่ในพระอุ่นั้น นับเป็นการแก้ล้อม ที่ได้ผลอันพึงพอใจ ครั้นแล้วพระบรมวงศานุวงศ์และข้าทูลละอองธุลีพระบาท ที่มาชุมนุมอยู่ ณ ที่นั้นก็เวียนเทียนกรบสามรอบตามประเพณี ประเพณีการ เวียนเทียนนี้คงเป็นประเพณีที่ได้มาจากอินเดีย ในอินเดียเองยังคงมีปฏิบัติอยู่ เรียกว่า "อรต" คือเอาดวงประทีปใส่ตะบะ เวียนจากขวามือซ้าย มักใช้ เวียนรอบต้นกะเพราหรือเทวรูป เป็นเพียงการแสดงเคารพ แต่ทางไทย เราถือว่าเป็นการทำให้บริสุทธิ์ การทำให้บริสุทธิ์นั้นมักทำกันอยู่สองวิธี คือ ทำด้วยน้ำวิธีหนึ่ง และทำด้วยไฟอีกวิธีหนึ่ง ทำทางที่เวียนนั้นคือแวงไฟ เข้าไปเพื่อทำให้บริสุทธิ์

เมื่อเสร็จพิธีแล้วทูลกระหม่อมฟ้าชายก็เสด็จกลับ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาททั้งปวง ก็นำของขวัญขึ้นทูลเกล้าฯถวาย พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานบัตรขอบพระพุทธรูปและขอบใจโดยทั่วกัน อนึ่งในพระราชพิธีนี้ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานของที่ระลึกแก่ ราชสภักษ์ในวันประสูติแก่คณะกรรมการแพทย์ แก่ นายแพทย์ผู้ถวายการประสูติ นายแพทย์ประจำพระองค์และคณะพยาบาลโดยทั่วกันด้วย

สถิติสมโภช

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ

การที่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ได้ ทรงมีพระประสูติมงคลและทรงพระเจริญมาโดยลำดับ ได้มี การพระราชพิธีสมโภชเดือนตามโบราณราชประเพณี เมื่อ ณ

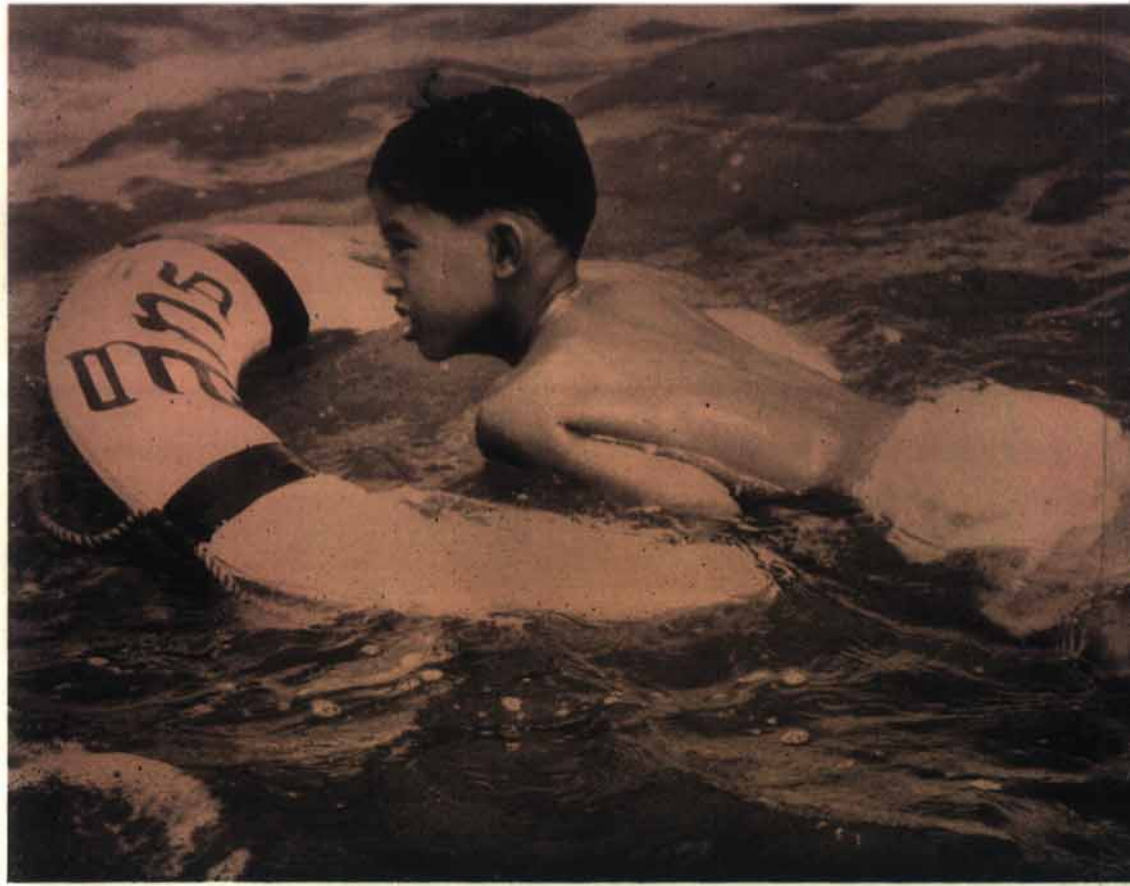
[อ่านต่อหน้า ๔๑]

ทรงโปรดการกีฬา

นาฏศิลป์ไทย

และการฝีมือ

ทูลกระหม่อม ฟ้าชาย

วันที่ ๓๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๕ น. ๕ ต. ภาวฉมพรรวม
แห่งชาติได้จัดขับไม้มโหรีบรรเลงขับกล่อมถวายพระพรใน
คุ้มมณฑลฉนวน

บรรเลงเพลงมหาชัย

ร้องพัดชา

พระเอย พระหน่อนาถ
ปวงข้าฝ้ายกมลปรัด
เชิญเสด็จไสยาสถาพร
บำเรอบัวบาทให้หทัยสวาย

บรรจบมาสพระชนม์เจริญศรี
จะขับไม้มโหรีจำเรียงราย
สดับกลอนประนอมกล่อมถวาย
พระภุชชสาสนิพนทราเทอญ

บรรเลงเพลงบะหลิมและตระบุดหวัง

ร้องเท่กล่อม

เท่เอ๋ย พระหน่อนาถ
หน่อเนื้อพระชินวร
เทพเชิญเจริญศักดิ์
ปวงข้าประชาชน
เท่เอ๋ย เท่กล่อม
ข้าบาทขอมังคม
ฟังเสนาะเพราะสำเนียง
ขับไม้มโหรี

พระเขวราชอดิศร
จำเจริญสวัสดิมงคล
พระยอดศรีมาปฏิสนธิ์
ประชุมชั้นนิยมนม
พระทูลกระหม่อมจะบรรทม
ขับประสมดนตรี
ประสานเสียงคืดดี
บำเรอบาบทให้ไสยา

บรรเลงเพลงขับไม้ชั้นเจาะวี

ร้องนางนาค

ขอพระปรมินทร์ปิ่นประเทศ
เรื่องพระเดชดำรงดั่งองค์ราม
ขององค์สมเด็จพระราชินี
คู่พระบุญจอมรัฐกษัตริย์ไทย
ขององค์พระราชโอรส
ขวัญชีวาประชาชนนิก

ภูมิพลอดุลยเดชเกษสยาม
เสวยสุขทุกยามพระยศไกร
เจริญศรีเจริญชนม์วิมลใส
ดั่งแจจไขคู่สุริย์นรินทร์
จงปรากฏพระเกียรติสโมส
อดิศรสัมพันธภุชชัย

ร้องบรรเทศ

พุทธานุภาพนำผล
ขอบูรพมหากษัตริย์ไทย

เกิดสรรพมงคลน้อยใหญ่
โปรดให้ทรงสุขสวัสดิ์

บรรเลงเพลงกราวรำ

เอเต ทสทิสา พุทธา
มหาราชวร ปุตติ
อาโรเคน สุขเนา

ราชินยา สห นาริยา
อนรุทขนตุ สพุพพา
สพุพโสตุดี กวนตุ โว ๑

กั้นยายน ๒๕๐๔ ทูลกระหม่อมฟ้าชายทรงได้รับการทะนุถนอม
เป็นอย่างดีตั้งแต่ทรงพระเยาว์จนถึงเวลาอันควรจะศึกษา ในชั้นต้นสมเด็จพระ
พระบรมชนกนาถและสมเด็จพระราชชนนีทรงอบรมด้วยพระองค์เอง โดย
ทรงพยายามอย่างยิ่งที่จะให้เป็นไปอย่างธรรมดา เพื่อทรงควบคุมการศึกษาของ

ทรงปลูกผักต่าง ๆ หลังเสด็จโรงเรียน

ราชโอรสพระราชธิดาด้วยพระองค์เองได้ถนัดถื่น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างโรงเรียนในพระราชฐานชั้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ โรงเรียนนี้พระราชทานชื่อว่า "จิตรลดา" เป็นโรงเรียนราษฎรที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ในการสอนใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการมีตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมปีที่ ๕ และจะได้เปิดสอนชั้นสูงขึ้นไม่เรื่อย ๆ นักเรียนในโรงเรียนนั้นนอกจากพระราชโอรสและพระราชธิดาแล้วยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บุตรธิดาของข้าราชการบริพารซึ่งมีอายุวัยเดียวกัน ได้เข้าร่วมศึกษาด้วย เพื่อให้ทุกกระหม่อมทุกพระองค์ได้มีพระสหายเป็นบุคลลสามัญ สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในที่ที่เหมาะพ้นจากเสียงรบกวนต่างๆ จากภายนอก มีสนามสำหรับวิ่งเล่น มีห้องเรียนที่พอเหมาะแก่จำนวนนักเรียน ดร. พิศนัย มูลษุคุปต์เป็นครูใหญ่ของโรงเรียนนี้ นอกจากนี้ยังมีครูอาจารย์ทั้งประจำและพิเศษสำหรับวิชาอีกด้วย

โรงเรียนนี้เริ่มเรียนเวลา ๘.๐๐ นาฬิกา นักเรียนเล็ก ๆ จะมีรถของโรงเรียนรับส่ง นักเรียนรุ่นโตจะมีโรงเรียนเอง พอถึงเวลานักเรียนจะต้องเข้าแถวอยู่ตามห้องเรียนของตน เมื่อจัดระเบียบแถวเรียบร้อยแล้ว จึงจะเดินเข้าห้องเรียนตามลำดับ การเรียนของทุกกระหม่อมฟ้าชายนั้นเริ่มตั้งแต่พระชนมายุได้ ๕ พรรษา โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตัดแปลงชั้นล่างของพระที่นั่งอุดรในพระราชวังดุสิตเป็นห้องเรียน เมื่อทรงย้ายมาประทับที่พระตำหนักจิตรลดา จึงได้เข้าศึกษา ณ โรงเรียนแห่งนี้ การเรียนดำเนินไปจนถึง ๑๐.๓๐ นาฬิกา จึงจะหยุดพัก ให้นักเรียนได้มีโอกาสเปลี่ยนแปลงอิริยาบถครึ่งชั่วโมงแล้วเรียนต่อไปจนถึงเวลา ๑๒.๐๕ นาฬิกา ทักรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนรุ่นเล็กเรียนครึ่งวัน ส่วนนักเรียนรุ่นใหญ่ก็เข้าห้องอาหาร ก่อนเข้านั่งโต๊ะจะต้องล้างมือให้สะอาด และปฏิบัติตามระเบียบของห้องอาหาร จะต้องเข้าคิวกันตามลำดับ อาหารก็เหมือนกันหมดทั้งครูและนักเรียน ในตอนบ่ายโรงเรียนเข้าเวลา ๑๓.๐๕ นาฬิกา เรียนไปจนถึงเวลา ๑๕.๔๕ นาฬิกา จึงเลิกเรียน

โดยปรกติทุกกระหม่อมฟ้าชายจะตื่นบรรทมแต่เช้า เวลาประมาณ ๗.๐๐ นาฬิกาเมื่อเสร็จกิจธุระส่วนพระองค์แล้วเสด็จลงเพื่อออกกำลังกลางแจ้ง เช่นเด็กธรรมดา มีวงเล่นเอาเถิดและชอบหาบ้าง เวลา ๘.๐๐ นาฬิกาเสด็จขึ้น สรงน้ำเสวยแล้วเตรียมเสด็จโรงเรียน การไปโรงเรียนนั้นต้องตรงเวลาเสมอ ไม่เคยสายเลย เมื่อเสด็จกลับจากโรงเรียนแล้วก็ทรงมีเวลาทรงพระสำราญเสด็จเข้าที่บรรทมตอนหัวค่ำ ก่อนเข้าที่บรรทมจะต้องเข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมชนกนาถพระราชชนนีรับพระบรมราโชวาท และทรงสวดมนต์ก่อน

นอกระนั้นยังรับการฝึกหัดให้ทำสวน ซึ่งอยู่หลังโรงเรียน มีร่องผักเป็นแถวยาว จะทรงปลูกผักต่าง ๆ พร้อมกับพระสหาย มีทั้งพริก มะเขือ บวบ ต้นหอมและผักกาด ฯลฯ

การศึกษาของทุกกระหม่อมฟ้าชายอยู่ในเกณฑ์ดี วิชาที่โปรดมากก็อวตารเขียนและปั้นรูป คณิตศาสตร์ดีมาก ทางภาษาดีพอสมควร วิชาคัดลายมือมักได้คะแนนน้อย สมเด็จพระบรมชนกนาถทรงได้รับสมุดรายงานการศึกษาประจำพระองค์อยู่เสมอ ทรงตรวจตราและวินิจฉัยอย่างถนัดถื่น บางคราวทรงสอบได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเอาพระเหตุท้อใช้ในการเรียนน้อยไป ก็ทรงได้รับการภาคคณให้ทรงศึกษาให้ดีขึ้น ทุกกระหม่อมก็ทรงทำได้แสดงให้เห็นว่าจะทรงทำอะไรให้ดีกว่าได้ ข้อสำคัญอยู่ที่จะทำหรือไม่ การศึกษาในชั้นหลังนี้อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะทรงสอบได้ดีทีเดียว ทุกกระหม่อมฟ้าชายมีพระนิสัยสมเป็นผู้ชาย โปรดเล่นเครื่องยนตร์กลไกต่างๆ อย่างเด็กผู้ชายทั้งหลาย เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถถัง เรือ โปรดทอดพระเนตรหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาวุธ การก่อสร้าง ในขณะที่กำลังทรงออกเรืออยากเห็น เมื่อทรงสงสัยสิ่งใดเป็นต้องตั้งปัญหาถาม จะทรงถามอยู่จนได้รับการอธิบายจนเป็นที่พอพระเหตุท้อ พระนิสัยทั่วไปเท่าที่สอบถามจากผู้ใกล้ชิดว่ามีพระทัยเร็ว ร่าเริง โกรธง่ายหายเร็ว ช่างครีส์ มีน้ำพระเหตุท้อเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มักทรงแบ่งปันสิ่งของให้แก่พระสหายที่สนิท ๆ ทรงคุ้นกับคนง่าย เมื่อมีพระประสงค์ในของสิ่งใดเมื่อขอพระราชทานจากสมเด็จพระบรมชนกนาถหรือพระราชชนนีไม่ได้ ก็ไม่สนพระเหตุท้อที่จะขอพระราชทานอีก ไม่ชอบเข้าเฝ้าแม่เมื่อได้สิ่งที่ต้องพระประสงค์ในภายหลัง ไม่ทรงแสดงว่าดีพระเหตุท้อนักโปรดทหารมาก มักทรงปราสาธกับทหารที่มายืนยามในบริเวณพระที่นั่งเสมอๆ ในวันประสูติก็ทรงชวนทหารยามมารับพระราชทานเลี้ยงอาหาร ทรงมีความจำดีมาก โดยเฉพาะรถยนต์ ทรงรู้จักเกือบทุกชนิดเช่นเดียวกับเด็ก ๆ ที่ฉลาดทั้งหลาย สมเด็จพระบรมชนกนาถมักทรงทักท้วงว่าเป็นคนมีความคิดไปไกลเพราะทรงอยู่ในสมัยจรวด ต้องคอยทรงระวังและให้ลำดับเหตุผลอยู่เสมอ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอบรมทุกกระหม่อมฟ้าชายด้วยพระองค์เองเสมอ เมื่อมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัย จะทรงอธิบายให้เข้าใจในความคิดด้วยเหตุผลทุกครั้งที่ลงมือ

เมื่อทรงพระเจริญพระชันษาขึ้นแล้ว เวลาเสด็จพระราชดำเนินไปในงานที่ไม่สู้จะนานนักมักจะมีโดยเสด็จพระราชดำเนินด้วย แต่ถ้านานเกินไปในบางคราวก็ทรงมีความอดทนที่จะประทับอยู่อย่างผู้ใหญ่นัก ในงานของเด็กๆ มักทรงได้รับเชิญให้เสด็จเสมอๆ และมักทรงเป็นประธานในงานนั้นๆ และมักไม่คอยโปรดที่จะต้องไปเป็นประธาน ในงานใดที่เสด็จอย่างนักเรียนไปกับพระสหายมาก ๆ ประทับปะปนกันอยู่และประทับอย่างธรรมดาไม่ใช่อย่างเจ้านายก็โปรดมาก บางคราวโปรดเกล้าฯ ให้ทรงปฏิบัติภารกิจแทนพระองค์ เช่นในการพระราชทานสิ่งของให้แก่ผู้กล้าหาญ ก็ทรงปฏิบัติราชการนั้นได้เป็นอย่างดี ทรงมีพระปฏิสันถารแก่ผู้กล้าหาญไว้อวด โปรดกีฬา นาฏศิลป์ไทยและการฝีมือ

ทุกกระหม่อมฟ้าชายได้รับพระราชทานพระนามกำหนดไว้ว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าชิราลงกรณ์ มีสร้อยพระนาม จะได้รับพระราชทานพระสุพรรณบัฏตั้งพระนามตามราชประเพณีในโอกาสอันสมควร □

- หม่อมราชวงศ์สุนชาติ สวัสดิ์กุล